

**BEFOGADÓ NEMZETI TÁMOGATÁS KÖZPONTI
ADATBÁZIS ÉS KÉPESSÉG KATALÓGUS TARTALMA,
ÖSSZEÁLLÍTÁSÁNAK ÉS NAPRAKÉSZSÉGÉNEK
KATONAI ÉS POLGÁRI FELADATAI**

Jároscsák Miklós¹

Tisztelt Tudományos Konferencia!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Befogadó Nemzeti Támogatás országos szintű Képesség Katalógusa és Adatbázisa elméleti megalapozásáról és gyakorlati kivitelezéséről szóló ÁTFOGÓ RENDSZERJAVASLAT lényegét szeretném Önökkel megismertetni.

A feladat elméleti beágyazódása

A NATO szövetséges erők alkalmazására is kiterjedő új stratégiai koncepciójában kiemelt szerepet kapott a Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) nyújtása, illetve igénybevétele. Erre vonatkozóan a NATO Katonai Tanács MC 334/1 dokumentumban jóváhagyta a BNT NATO alap- és irányelveit, továbbá kiadta AJP 4. 5. néven a BNT doktrínáját és eljárási módszereit.

Az MC 334/1 7. pontja szerint „a BNT arra törekszik, hogy a küldő nemzetek és/vagy a NATO, valamint a befogadó kormány között létrejött megállapodások értelmében anyagok, létesítmények és szolgáltatások, beleértve a területi biztosítást és az adminisztratív támogatást is, formájában biztosítson támogatást a NATO parancsnok és a küldő nemzetek számára.”

Ugyancsak az MC 334/1 dokumentumban az **erőforrások biztosítása** alapelv konkrétan rögzíti, hogy a BNT a felvonultatott erők támogatásának egyik alapvető kiegészítése, melyről a **fogadó nemzetnek a lehető legnagyobb mértékben**, a nemzeti prioritások és a meglévő képességek alapján kell gondoskodni és ezzel kapcsolatban **minden szövetséges nem-**

¹ Dr. Jároscsák Miklós ezredes, PhD, HM Gazdasági Tervező Hivatal igazgató általános helyettes.

zetet felkérnek arra, hogy a BNT tervezés érdekében hozzanak létre egy nemzeti **Képesség Katalógust**.

A **Képesség Katalógus** tartalmát tekintve a befogadó nemzet azon lehetőségeit, bevonható erőforrásait és kapacitásait tartalmazza, amelyek a lakossági ellátás, a nemzetgazdasági működés, az állami tartalékok, a katasztrófavédelmi helyzetek elhárítása, a nemzeti haderő szükségletei kielégítésének veszélyeztetése nélkül, úgynevezett szabad kapacitásként igénybe vehetők.

A **Képesség Katalógus** kidolgozásának alapja a nemzeti **Adatbázis** létrehozása, tartalmának rendszeres aktualizálása. A **Képesség Katalógus**, illetve az adatállomány birtokában érhetjük el azt a képességet, amely lehetővé teszi a küldő nemzetek, vagy a NATO parancsnok által átadott, a felvonultatott erők igényeit tartalmazó *kezdeti, majd részletes Szükségleti Jegyzék* korrekt megválaszolását, továbbá azok eredményeként a BNT tervezési folyamatainak végigvitelét.

Tény, hogy a **Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatala** koordinációjával már a NATO csatlakozásunkat közvetlenül megelőző időszakban elkezdődött a BNT irányú feladatok végrehajtásának előkészítése, amelyben tevékeny részt vállalt a **Honvédelmi Minisztérium** és a **Gazdasági Minisztérium**. Bár a szabályozás előkészítése és az Adatbázis kiépítése tekintetében történtek lépések, azok azonban ezideig nem vezettek eredményre.

Az Adatbázis és a Képesség Katalógus létrehozására vonatkozó átfogó koncepció a 2003. év végéig befejezhető feladat reális alternatíváját vázolja fel, mely az érdemi munka alapvetéseként állhat rendelkezésre.

1. A feladat végrehajtásának kezdeményezése

A mindenkori magyar kormányok hazánk NATO csatlakozása előkészítése időszakától NATO vállalásaink között folyamatosan napirenden tartják a szövetségeseink segítségével kapcsolatos – az Országjelentésben, illetve a Védelmi Tervezési kérdőívek vonatkozó fejezetében vissza-visszatérően megjelenő – BNT országos adatbázis létrehozását, valamint az abban foglalt adatok értékelése és elemzése eredményeként a tervezési folyamatokhoz nélkülözhetetlen Képesség Katalógus megalakítását.

Bár a feladat országos szintű és döntően a polgári közigazgatási, nemzetgazdasági területeket öleli fel, mégis 2001. év végére előállt az a helyzet, mely szerint az addig felelős Gazdasági Minisztérium átadta a feladatvégrehajtás irányítási és koordinációs hatáskörét a HM tárca részére. Ezzel az aktuálisan hivatalosan a honvédelmi vezető szervek közül azok kaptak kiemelt szerepet, amelyek már a korábbi évek során „éles feladatok”, valamint a gyakorlatok és rendezvények támogatásához felső szintű tervezési - koordinációs tevékenységeit irányították, illetve végezték. Ezek a szervezetek azonosan voltak azokkal, amelyek éveket át végezték a BNT kormányzati szintű jogszabály előkészítését, az egyeztetéseket, pontosításokat NATO alapdokumentumokban foglaltakkal összehangolt folytatását.

Az elmúlt év elején a **HM Védelmi Hivatal** összefogásával kezdte meg érdemi működését az a **Tárcaközi Ideiglenes Koordinációs Törzs**, amely a **Gazdasági és Közlekedési Minisztérium** felelős vezetői mellett a **Honvéd Vezérkar** hadművelleti és logisztikai blokkjának kijelölt vezetőit és nem utolsósorban a **HM Gazdasági Tervező Hivatal** vezetését tömörítette magába.

Az újonnan alakult ideiglenes testület szilárd elhatározással vállalta fel az akkor már több mint három esztendeje húzódó feladat elméleti alapokra helyezését, majd arra építve határidőre történő megvalósítását. Ezzel kapcsolatban egyhangú döntés született arra vonatkozóan, hogy a **Központi Adatbázis** létrehozásának elméleti kidolgozója, a megvalósítás koordinátora, majd az adatbázis rendszergazdája a **HM Gazdasági Tervező Hivatal** legyen. Az ideiglenes testület döntését a HM jóváhagyott feladattervei és szakterületi okmányai egyaránt szentesítették.

2. A feladat átfogó koncepcionális javaslatának kidolgozása

A Központi Adatbázis és a Képesség Katalógus létrehozására a HM Gazdasági Tervező Hivatalban külön munkacsoport alakult, melynek elsődleges feladatául az átfogó koncepcionális javaslat kidolgozása került meghatározásra. Ennek a kihívásnak a HM Gazdasági Tervező Hivatal szakértői szűk két hónap leforgása alatt eleget tettek és 2002. év áprilisában valamennyi érintett szerv részére véleményezésre megküldték a koncepcionális javaslat tervezetét.

A kidolgozott koncepcionális javaslat ötvözte az 1995 óta megszerzett gyakorlati tapasztalatokat, elméletileg a legfrissebb **NATO SNLC** által is elfogadott BNT dokumentumokon alapult és teljesen átfogta a 2003. év végéig megvalósítandó célkitűzés szakmai és informatikai összetevőinek érvényesítését. Az átfogó koncepcionális javaslatot az érintett tárca-közi testület tagjai 2002. május közepére véleményezték, melyek eredője a teljesen egyhangú elfogadás irányába tartott. Ezzel az elfogadással egyik döntő feltétele teremtődött meg a további elméleti kidolgozó munka folytatásának, illetve az előkészített feladatok gyakorlati megkezdésének.

Az átfogó koncepcionális javaslat alapelemei:

- elméleti alapvetések és azok közötti összefüggések rögzítése, dokumentumokkal történő alátámasztása;
- korlátozó tényezők felvázolása és annak indoklása, hogy miért van szükség a már meglévő adatbázisokból történő célirányos merítésekre és miért nem aktuális most a különböző informatikai rendszerekkel működtetett adatbázisok on-line kapcsolatok létrehozása;
- elsődleges a leglényegesebb adatkör megcélozása;
- elengedhetetlen a teljes feladat folyamatrendjének, logikai kapcsolatrendszerének leírása;
- a végrehajtás időbeni ütemezésének elgondolása, a vele kapcsolatos feltételrendszer számbavétele;
- a különböző területekhez kapcsolt BNT folyamatok tartalmi pontjainak leírása;
- a megvalósítás dologi és szervezeti feltételeinek számbavétele;
- költségelemzés elvégzése;
- a várható eredmények prognosztizálása.

3. A leglényegesebb adatkör megcélzása

A kidolgozó szakértői kör előtt ismert volt, hogy a polgári és katonai szférában a BNT feladatokhoz kapcsolódóan mindenhol vannak adatbázisok, ugyanakkor az is tisztán látszott, hogy az adatbázisok rendszerüket, mélységüket, filozófiájukat, fejlettségüket tekintve mind-mind különböznek egymástól. Ebből adódóan az átfogó koncepcionális javaslat egy teljesen új, külön erre a konkrét feladatra alkalmas adatbázis szerkezet megalkotást irányzott elő, amelyben a BNT folyamatait leképező fejezetekből kiindulva, fejezetenként különböző szinteken át kell eljutni a tényleges tartalmat hordozó elemi adatokig. Ezt az adatbázis szerkezetet úgy írta elő megalkotni, hogy a fejezetek – szintek – elemi adatok már az informatikai feldolgozáshoz, a programrendszer megalkotásához is alapot biztosító kódszámrendszerrel legyenek összekapcsolva.

A koncepcionális javaslat szerint a HM Gazdasági Tervező Hivatal szakértői kapják a BNT Központi Adatbázis szerkezet kidolgozásának egyik legnagyobb odafigyelést és időbe eléggé hosszadalmas feladatot, ami egyben az egész feladat alapkövét és a további munka feltételét is képezi. Ezt úgy kell érteni, hogy az adatbázis szerkezeti kialakításától függ az elemi adatmeghatározás, az elemi adatcsatlakozás, az adatstruktúra, a lekérdezési – kigyűjtési lehetőség, továbbá az adatlapok (elemi adathordozók) száma, tartalma és nem utolsó sorban az informatikai feldolgozás rendszere.

Örömmel adhatok tájékoztatást jelen értekezlet tisztelt résztvevői részére, hogy az említett kulcsfontosságú dokumentum kidolgozása megkezdődött és várhatóan 2003. év február közepéig a munka befejeződik és az adatbázis szerkezet dokumentációja akkor előterjeszthető jóváhagyásra.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Engedjék meg, hogy külön foglalkozzam az *adatszolgáltatók körével*, magával az adatszolgáltatás fontosságával, mivel egyrészt még mindig hiányzik a részletes szabályzást adó kormányrendelet, másrészt a munkánkhoz szükséges adatszolgáltatás teljesítése a **Honvédelmi Törvény 69.§ és 91.§** megadott pontjai alapján minden polgári adatszolgáltatótól kérhető.

4. Adatszolgáltatók köre

A feladatban érintett, adatszolgáltatásra kötelezettek köre az alábbi polgári és katonai szervezetekre terjed ki:

a) Minisztériumok:

- Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
- Belügyminisztérium
- Honvédelmi Minisztérium
- Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
- Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium
- Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- Informatikai és Hírközlési Minisztérium

b) BM és önkormányzati testületek:

- ORFK
- VPOP
- BM Határórség
- BM OKF és területi, helyi szervei
- a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok

c) Területi önkormányzati, védelemigazgatási szervek

d) A honvédelmi felkészülés és az országmozgósítás egyes feladatainak ellátásában résztvevők:

Országos szervek:

- Állami Népegészségügyi Tisztiorvosi Szolgálat
- Országos Mentőszolgálat
- Közlekedési Főfelügyelet
- Útgazgálkodási és Koordinációs Igazgatóság

- Állami Közúti Műszaki és Információs kht.
- KHVT kht.
- HUNGARO-CONTROL
- MALÉV Rt.
- Budapest-Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér Rt.
- MÁV Rt.
- HUNGAROCAMION Rt.
- MAHART Rt.
- MATÁV Rt.
- Magyar Posta Rt.
- MOL Rt.
- MAGYAR VILLAMOSMŰVEK Rt.

Regionális jelentőségű szervezetek:

- Önkormányzatok irányítása alatt álló szervezetek
- Budapesti Elektromos Művek Rt
- Észak-dunántúli Áramszolgáltató Rt
- Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt
- Tiszántúli Áramszolgáltató Rt
- Észak-magyarországi Áramszolgáltató Rt
- Dél-magyarországi Áramszolgáltató Rt
- Területi Vízügyi Igazgatóságok
- Víz- és Csatornázási Művek
- VOLÁNBUSZ Rt.
- Megyei VOLÁN Rt.-k
- VOLÁN TEFU
- Megyei Állami Közútkezelő kht.-k

- Állami Autópálya Rt.
- Alföldi Autópálya Rt.
- GYESEV Rt.
- Révátkelőket, kompokat üzemeltető vállalkozások
- Közlekedésépítő vállalkozások
- Konténerszállításra, rakodásra alkalmas eszközökkel rendelkező vállalkozások
- Jelentősebb járműparkkal rendelkező fuvarozók
- Gépjárműfenntartó, javító szervezetek
- Logisztikai, szolgáltató központok (ipari parkok)
- Húsipari vállalatok
- Sütő és édesipari vállalatok
- Tejipari vállalatok
- Zöldség és gyümölcsforgalmazó vállalkozások

Honvédségi szervezetek:

- Honvéd Vezérkar csoportfőnökségei
- MH Szárazföldi Parancsnokság
- MH Légierő Parancsnokság
- MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság
- MH Hadkiegészítési és Kiképző Parancsnokság
- HM Ingatlankezelési Hivatal
- HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal
- HM Katonai Légügyi Hivatal
- Kormányzati Frekvenciagazdálkodási Hivatal
- HM Részvénytársaságok

5. Informatikai megoldás elgondolása

Az adatbázis formai kialakítása, feltöltése, kezelő programmal történő ellátása három szakaszon belül valósulna meg.

I. szakasz

- a.) megtörténne az adatlapok kialakítása fejezetekhez, fejezeteken belüli területekhez, területeken belüli témakörökhöz kapcsoltan;
- b.) elkészülnének az adatlapokhoz tartozó kitöltési útmutatók, valamint a kitöltés során figyelembe veendő szempontok;
- c.) kiküldésre kerülnének az adatlapok és a hozzájuk tartozó okmányok;
- d.) végbemenne az adatszolgáltatók részéről az adatlapok kitöltése és visszaküldése;
- e.) a szakasz utolsó fázisában a számszaki és a szöveges információk rögzítése, az adatfile-ok kialakítása kerülne végrehajtásra.

Az adatlapok formai kidolgozása, mágneslemezre rögzítése a HM Gazdasági Tervező Hivatal felelősségével, a Hivatal szervezeti eleme közreműködésével központilag történne, melyhez hozzárendelésre kerülne az adatszolgáltatási igény konkrét leírása.

A szabályszerű űrlapkészítés az **OFFICE űrlap** szolgáltatás igénybevételevel tervezett. Az adatrögzítést követően kialakuló adatállományban (**pl. EXCELL táblázat**) név szerinti lekérdezéssel lehet soros információkat nyerni, vagy lapozás módszerével a kívánt adatig eljutni.

Az I. szakasz döntő jelentőségű az alapinformációk pontos, megfelelő helyről történő **biztosítása szempontjából**. Ebben az időszakban kiemelt felelősség hárul a kitöltési útmutatót szerkesztő állományra, valamint az adatrögzítést irányítókra.

Adatvédelem szempontjából az I. szakaszban csak az adathordozó tethető minősítetté, mivel a szoftver nem teszi lehetővé a hagyományos adatvédelmen túli megoldás alkalmazását.

Az I. szakasz költségigénye nem tekinthető számottevőnek, a pénzügyi finanszírozás nem feltétele a végrehajtásnak.

II. szakasz folyamán a rögzített adathalmaz Adatbázis Kezelő Program segítségével történő átalakítása kerül végrehajtásra, amellyel megteremtjük az összefüggések szerinti lekérdezés, listázás lehetőségét. Ezzel a kezelő programmal lehetővé válik az adatbázison belüli konkrét információk gyors kiválasztása. (Pl. lekérdezhető az adott főútvonal 10 – 25 km szelvénye közötti műtárgyak adatainak felsorolása).

A **II. szakaszon belül** alakítanak ki a pontosítások során használandó „**Kliens szerver programot**”, amely által kínált felületen rögzítik az adatszolgáltatók a pontosított információikat. E fázison belül már nem lenne szükség kézi adatrögzítésre, az adatbázis kezelők a módosított adatfile-okkal dolgoznának. Ebben a szakaszban már a kezelő szoftver elektronikus adatvédelemmel rendelkezne.

Költségek tekintetében a II. szakasz sem jár különösebb költségkihatással.

Az informatikai feladatok III. szakasza

Az Adatbázis jövőbeni fejlesztési útját foglalja magába, mégpedig a **térinformatikai megjelenítést és adatkezelést** lehetővé tevő szoftver alkalmazásával.

Ez a térinformatikai megoldás számos előnyt tartalmaz, különösen a fogadás, mozgatus, mozgásbiztosítás, ellátás, hírközlés területein, mivel az országos, vagy regionális képi megjelenítéssel szektorra irányuló információ csoportok, vagy egyedi információk érhetők el.

A térinformatika alkalmazása irányába ható fejlesztés költségigénye (megfelelő szoftver beszerzésével) 15 MFt-on belüli összeget jelent.

6. Befejezés

A **Koncepcionális Javaslát** BNT folyamatait leképző fejezeteiben feltüntetett információ igények nem teljeskörűek, azok csupán a leglényegesebbnek ítélt összetevőket tartalmazzák. Az adatbekéréshez használt **Adatlapok** formai kialakításánál lehet elérni azt, hogy az információ igények egyértelműen, teljeskörűen és pontosan behatároltan jelenjenek meg.

Az adatbázis létrehozásának és az alapján a 2003. évre vonatkoztatott nemzeti képességek összeállításának döntő feltétele az adatszolgáltatás hitelessége, pontossága és határidőre történő biztosítása, amely

a jelen konferencia valamennyi polgári és katonai résztvevőjétől közös gondolkodást, alkotó együttműködőképességet igényel. Mint azt az eddigi eredmények bizonyítják a BNT érdekű feladatrendszer megvalósításáért együttes felelősséget érzünk és azon belül jól elhatárolhatók a különböző területekre és szintekre tartozó tennivalók. A meghívottak köre és kinyilvánított elkötelezettsége kellő garanciát közvetít számunkra ahhoz, hogy az előttünk álló úton az első érdemi lépéseket megtehessek.

Vállalásunk sikerre vitele érdekében kérem további támogatásukat.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.